8 භාග

මෙම පාඩම අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ඔබට,
- භාගය හඳුනා ගැනීමට,
- ඒකක භාග, නියම භාග හඳුනා ගැනීමට,
- තුල්‍ය භාග සෙවීමට,
- භාග සංසන්දනය කිරීමට,
- භාග එකතු කිරීමට, අඩු කිරීමට,

හැකියාව ලැබේ.

8.1 හැඳින්වීම

ගණන් කිරීමේ අවශ්‍යතාව මත පූර්ණ සංඛ්‍යා බිහි විය. ගණන් කිරීමට පමණක් සීමා වූ පුරාතන මිනිසාගේ අවශ්‍යතාව සඳහා පූර්ණ සංඛ්‍යා ප්‍රමාණවත් විය. එහෙත් කල්‍යැමේ දී මිනිසා ගේ එදිනෙදා කටයුතු ඉන් ඔබ්බට ව්‍යාප්ත වන්නට පටන් ගන්නා ලදි. ගණන් කිරීමට පමණක් නොව යම් යම් දේවල් බෙදා ගැනීමේ හා මැනීමේ අවශ්‍යතාව ද ඉස්මතු විය. මේ සඳහා මුලින් පූර්ණ සංඛ්‍යා ප්‍රමාණවත් වුවත් පසුව ඒවා ප්‍රමාණවත් නො වන බව පෙනී යන ලදි. දඩයම් කරන ලද සතුන් හෝ පලතුරක් හෝ බෙදා ගැනීම, වතුර භාජනයකින් බාගයක් පිරී තිබීම, ගවයන් බඳින ලණුවකින් කොටසක් කැඩී යාම වැනි අවස්ථා සඳහා පූර්ණ සංඛ්‍යාවලින් පරිබාහිර වෙනත් සංඛ්‍යා විශේෂයක් අවශ්‍ය බව වැටහිණ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් භාග සංඛ්‍යා බිහි වන්නට ඇත.

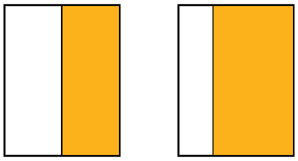

(a) (b)

රූපය 1

රූපය 1 බලන්න. එහි (a) හා (b) යන එක් එක් රූපය අඳුරු කළ සහ අඳුරු නොකළ වශයෙන් කොටස් දෙකකට බෙදා ඇත. එසේ වෙන් කොට ඇත්තේ එකම ආකාරයට නොවේ. එසේ නම් වෙනස කුමක් ද? a රූපය සමාන කොටස් දෙකකට බෙදා ඇත. b රූපය එසේ නොවේ.

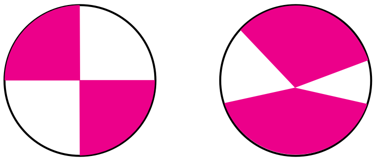

(c) (d)

රූපය 2

රූපය 2හි වෘත්ත දෙක දෙස බලන්න. එම එක් එක් වෘත්තය කොටස් හතරකට බෙදා ඇත. ඒවා බෙදා ඇති ආකාරයේ වෙනසක් තිබේ. c රූපයේ දැක්වෙන කොටස් හතරෙන් එකක් සම්පූර්ණ වෘත්තයෙන් කාලකි. d රූපයේ ඇති එක් එක් කොටස ගැනත් එය ම කිව හැකි ද?

(a) රූපයේ අඳුරු කළ කොටස සම්පූර්ණ රූපයෙන් හරි අඩකි. එනම් බාගයකි. එය $\frac{1}{2}$ ලෙස ලියනු ලැබේ. එනම්, වෙන් කළ කොටස් දෙකෙන් එකක් අඳුරු කර ඇත. බාගය

යන වචනය අප භාවිත කරන්නේ යම් කිසි දෙයක් සමාන කොටස් දෙකකට බෙදා ඉන් එක කොටසක් දැක්වීමට ය. (*b*) රූපය ද කොටස් දෙකකට වෙන් කර ඇත. එහෙත් වෙන් කර ඇති කොටස සම්පූර්ණ රූපයෙන් හරි අඩක් නොවේ. එවැනි කොටසක් දැක්වීමට **භාගය** යන වචනය යොදා ගනු ලැබේ. **භාගය** යන වචනය භාවිත වන්නේ යම්කිසි දෙයක් සමාන කොටස් දෙකකට හෝ ඊට වැඩි ගණනකට හෝ වෙන් කොට ඉන් කොටස් එකක් හෝ කිහිපයක් හෝ දැක්වීමට ය.

මේ අනුව $\frac{5}{8}$ යනු වස්තුවක් සමාන කොටස් 8කට බෙදා එයින් 5ක් ගැනීම ය.

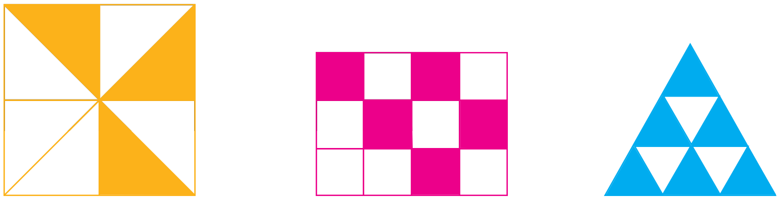

(*a*) (*b*) (*c*)

ඉහත (*a*) රූපය සමාන කොටස් 8කට බෙදා ඇති අතර ඉන් 3ක් අඳුරු කර ඇත. මෙම අඳුරු කළ කොටස සමස්ත රූපයේ කොටස්වලින් භාගයක් ලෙස ප්‍රකාශ කළ විට $\frac{3}{8}$ වේ. (*b*) රූපයේ අඳුරු කළ කොටස් ගණන මුළු කොටස් ගණනේ භාගයක් ලෙස ලියූ විට, $\frac{5}{12}$ වේ. (*c*) රූපයේ අඳුරු කළ කොටස් ගණන මුළු කොටස් ගණනේ භාගයක් ලෙස ලියූ විට, $\frac{6}{9}$ කි.

ඉහත දක්වා ඇති $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{12}$ සහ $\frac{6}{9}$ භාග සංඛ්‍යා වේ.

මෙහි බෙදීම දැක්වෙන රේඛාවට ඉහළින් ඇති සංඛ්‍යාව ලවය ලෙස ද, බෙදීම දැක්වෙන රේඛාවට පහළින් ඇති සංඛ්‍යාව හරය ලෙස ද හැඳින්වෙන අතර මෙය $\frac{\text{ලවය}}{\text{හරය}}$ යන පොදු නිරූපණයෙන් දැක්විය හැකි ය.

හරයේ හා ලවයේ ඇති අගයන් අනුව භාග සංඛ්‍යා, වර්ග කිහිපයකට බෙදා දැක්වේ.

නියම භාග : $\frac{2}{3}, \frac{3}{4}, \frac{2}{5}, \frac{7}{12}$

එකට වඩා කුඩා බිංදුවට වඩා විශාල භාග සංඛ්‍යා නියම භාග වේ. මෙහි හැමවිට ම හරයට වඩා ලවය කුඩා වේ. මේවා තත්‍ය භාග නමින් ද හඳුන්වනු ලබයි.

ඒකක භාග : $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{8}$

ඒකක භාගවල ලවය හැම විටම 1 වේ. ඒකක භාගයකින් නිරූපණය වන්නේ, ඒකකයක් සමාන කොටස්වලට බෙදූ විට ලැබෙන එක කොටසක ප්‍රමාණයයි.

8.1 අභ්‍යාසය

1. පහත දැක්වෙන එක් එක් රූපය ඒකකයක් ලෙස ගෙන අඳුරු කර ඇති භාගය ලියා දක්වන්න.

(i)
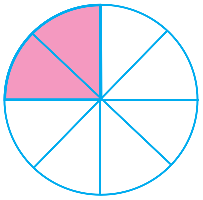

(ii)
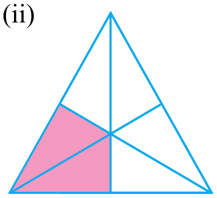

(iii)
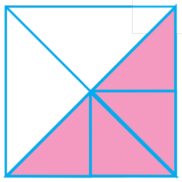

(iv)
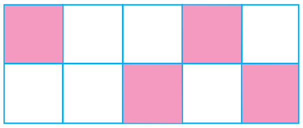

(v)
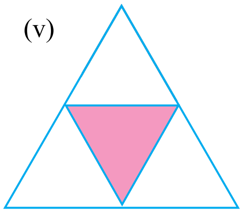

(vi)
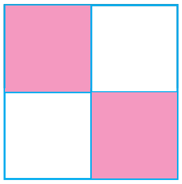

2. පහත දැක්වෙන භාග අතුරින් ඒකක භාග තෝරා ලියන්න.

$\frac{5}{12}$ $\frac{3}{5}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{9}$

$\frac{14}{15}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{12}{15}$ $\frac{2}{3}$

$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{3}$

3. පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

භාගය	ලවය	හරය
$\frac{3}{4}$	....	....
$\frac{8}{11}$	....	11
....	4	5
$\frac{1}{9}$	....	9
$\frac{3}{5}$	....	5
$\frac{1}{6}$	1	....

8.2 තුල්‍ය භාග

තුල්‍ය යනු '' සමාන අගය ඇති'' යන අරුත දෙයි. එහෙයින් කිසියම් භාගයකට තුල්‍ය භාගයක් යනු, එම භාග සංඛ්‍යාවට සමාන අගයක් ඇති තවත් භාග සංඛ්‍යාවකි. පහත රූපය බලන්න. එහි A, B, C, D හා E රූප එකම තරමේ ඒවා ය.

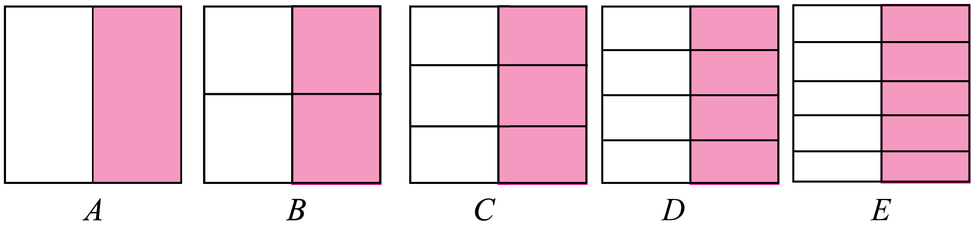

ඉහත රූපය අනුව මෙම වගුව පුරවන්න.

රූපය	බෙදා ඇති සමාන කොටස් ගණන	අඳුරු කළ සමාන කොටස් ගණන	අඳුරු කළ කොටස මුළු රූපයෙන් භාගයක් ලෙස
A	2	1	$\frac{1}{2}$

එක් එක් රූපයේ අඳුරු කර ඇති කුඩා කොටස්වල එකතුව ඒ ඒ රූපයෙන් $\frac{1}{2}$ කි. එහෙයින් $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{6}$, $\frac{4}{8}$, සහ $\frac{5}{10}$ යන මේ එක එකක් $\frac{1}{2}$ ට තුල්‍ය වේ.

මෙය $\frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{3}{6} = \frac{4}{8} = \frac{5}{10}$ යනුවෙන් ලිවිය හැකි ය.

එනම්, ඉහත දැක්වෙනුයේ $\frac{1}{2}$ යන භාගයට සමාන අගයකින් යුත් භාග සංඛ්‍යා 4කි.

එම තුල්‍ය භාග පහත ආකාරයෙන් ලබා ගත හැකි ය.

$$\frac{1}{2} = \frac{1 \times 2}{2 \times 2} = \frac{2}{4}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{1 \times 3}{2 \times 3} = \frac{3}{6}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{1 \times 4}{2 \times 4} = \frac{4}{8}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{1 \times 5}{2 \times 5} = \frac{5}{10}$$

එනම් භාගයේ ලවය හා හරය එකම සංඛ්‍යාවෙන් ගුණ කිරීමෙන් තුල්‍ය භාග ලබා ගත හැකි ය.

නිදසුන 1

$\frac{2}{7}$ ට තුල්‍ය භාග 4ක් සොයන්න.

$$\frac{2}{7} = \frac{2 \times 2}{7 \times 2} = \frac{4}{14}$$

$$\frac{2}{7} = \frac{2 \times 3}{7 \times 3} = \frac{6}{21}$$

$$\frac{2}{7} = \frac{2 \times 4}{7 \times 4} = \frac{8}{28}$$

$$\frac{2}{7} = \frac{2 \times 6}{7 \times 6} = \frac{12}{42}$$

$\therefore \quad \frac{4}{14}, \frac{6}{21}, \frac{8}{28}, \frac{12}{42}$ යනු $\frac{2}{7}$ ට තුල්‍ය භාග 4ක් වේ.

නිදසුන 2

$\frac{3}{4} = \frac{3}{4} \times \frac{2}{2} = \frac{6}{8}$ ලෙස එකම සංඛ්‍යාවකින් හරයත් ලවයත් ගුණ කිරීමෙන් ලැබෙන භාගය එම භාගයට තුල්‍ය වූ භාගයකි.

එනම් $\frac{3}{4} = \frac{6}{8}$ ලෙස වේ.

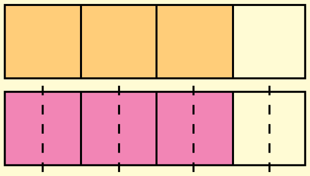

$\frac{3}{4}$

$\frac{6}{8}$

තව ද ඇතැම් භාගවල ලවය සහ හරය එකම සංඛ්‍යාවෙන් බෙදීමෙන් ද තුල්‍ය භාග ලබා ගත හැකි ය. මේ අයුරින් $\frac{12}{15}$ භාගයට තුල්‍ය වූ භාගයක් සොයමු.

නිදසුන 3

$\frac{12}{15} \div \frac{3}{3} = \frac{4}{5}$ ලෙස එකම සංඛ්‍යාවකින් හරයත් ලවයත් බෙදීමෙන් ලැබෙන භාගය එම භාගයට තුල්‍ය වූ භාගයකි.

එනම් $\frac{12}{15} = \frac{4}{5}$ ලෙස වේ.

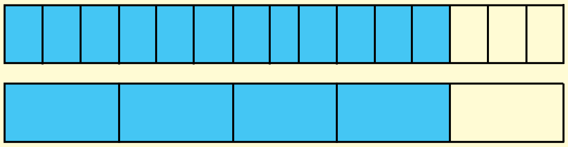

$\frac{12}{15}$

$\frac{4}{5}$

සටහන

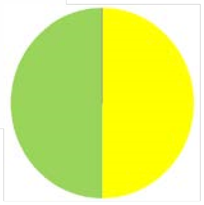

(*A*)

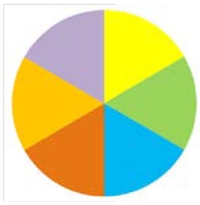

(*B*)

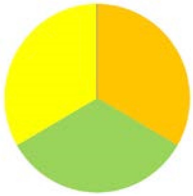

(*C*)

- *A* රූපයේ $\frac{2}{2}$ ක් පාට කර ඇත.
- *B* රූපයේ $\frac{6}{6}$ ක් පාට කර ඇත.
- *C* රූපයේ $\frac{3}{3}$ ක් පාට කර ඇත.

මේ සෑම එකක්ම සම්පූර්ණ රූපයක් නිසා,

$$\frac{2}{2} = \frac{6}{6} = \frac{3}{3} = 1$$

මේ අනුව බලන කළ 1 යන පූර්ණ සංඛ්‍යාවට තුල්‍ය වූ භාග රාශියක් දැක්විය හැකි ය. එකම පූර්ණ සංඛ්‍යාව ලවයේ සහ හරයේ දැක්වීමෙන් 1 යන පූර්ණ සංඛ්‍යාවට තුල්‍ය වූ භාග සාදා ගත හැකි ය. ඒ අනුව,

$$1 = \frac{1}{1} = \frac{2}{2} = \frac{3}{3} = \frac{4}{4}$$ සහ

$$1 = \frac{25}{25} = \frac{36}{36} = \frac{150}{150} = \frac{1225}{1225}$$

ආදී වශයෙන් දැක්විය හැකි ය.

8.3 භාග සංසන්දනය කිරීම

0ත් 1ත් අතර නියම භාග අසීමිත ගණනක් ඇත. එසේම ඕනෑම පූර්ණ සංඛ්‍යා දෙකක් අතර අසීමිත ප්‍රමාණයක භාග සංඛ්‍යා දැකිය හැකි ය. එනිසා පූර්ණ සංඛ්‍යා මෙන් භාග සංඛ්‍යා පහසුවෙන් පටිපාටිගත කළ නොහැකි ය. පළමුව කළ හැක්කේ භාග දෙකකින් කුමක් විශාලතර ද යන්න සෙවීම ය.

භාග සංසන්දනය සිදු කිරීමට පහත දැක්වෙන පිළිවෙළ අනුගමනය කරමු.

පියවර 1 - හරය සමාන වූ භාග ආරෝහණ පිළිවෙළට සකස් කිරීම.

උදා: $\frac{2}{5}, \frac{3}{5}, \frac{1}{5}$ යන සමාන හර ඇති භාග පටිපාටිගත කරමු. මේවායේ ලවයන් ලෙස 1, 2, 3 ඇත. $1 < 2 < 3$ බැවින් ඉහත භාග $\frac{1}{5}, \frac{2}{5}, \frac{3}{5}$ ආකාරයට ආරෝහණ පිළිවෙළට එනම්, අගය අනුව වැඩි වන පිළිවෙළට සකස් කිරීම දැක්විය හැකි ය.

පියවර 2 - සම්බන්ධිත හර සහිත භාග පටිපාටිගත කිරීම.

උදා: $\frac{7}{10}$ හා $\frac{3}{5}$ සළකමු. මෙහි දී $\frac{3}{5}$ ට තුල්‍ය භාගයක් ලෙස $\frac{6}{10}$ පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි ය. දැන් සංසන්දනය කළ යුත්තේ $\frac{7}{10}$ හා $\frac{6}{10}$ ය.

මෙහි හරයන් සමාන ය. ලවයන් වන්නේ 6 සහ 7 ය. $6 < 7$ නිසා $\frac{6}{10} < \frac{7}{10}$ වේ.

එබැවින් $\frac{3}{5}$, $\frac{7}{10}$ ආකාරයට මෙය පටිපාටිගත කළ හැකි ය.

පියවර 3 - ලවය සමාන භාග ආරෝහණ පිළිවෙළට සකස් කිරීම.

උදා: $\frac{3}{5}$ හා $\frac{3}{8}$ සළකමු. වඩා විශාල කොටසක් ලැබෙන්නේ යම් දෙයක් සමාන කොටස් 5කට බෙදා කොටස් 3ක් ගත් විට ද, නොඑසේ නම් එයම සමාන කොටස් 8කට බෙදා කොටස් 3ක් ගත් විට ද? එය පහත සඳහන් රූප සටහන් දෙක නිරීක්ෂණයෙන් නිගමනය කළ හැකි ය.

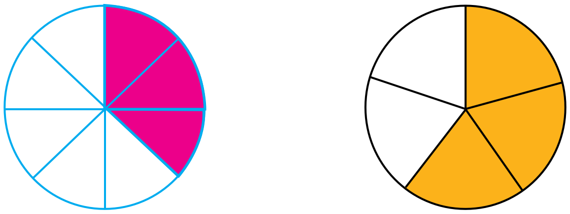

$\frac{3}{8}$ $\frac{3}{5}$

රූපය අනුව වඩා විශාල භාගය $\frac{3}{5}$ වේ.

8.2 අභ්‍යාසය

1. පහත සඳහන් රූපවල කිනම් භාගයක් අඳුරු කර තිබේද යන්න සඳහන් කර එක එකට තුල්‍ය භාග තුන බැගින් ලියන්න.

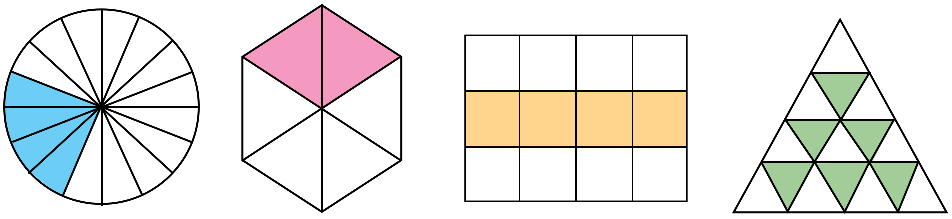

(i) (ii) (iii) (iv)

2. පහත දැක්වෙන භාගවල තුල්‍ය භාගවලට අදාළ අගයන් සම්පූර්ණ කරන්න

(i) $\frac{2}{5} = \frac{2}{5} \times \frac{\square}{\square} = \frac{8}{20}$ (ii) $\frac{\square}{12} \div \frac{3}{3} = \frac{3}{\square}$ (iii) $\frac{4}{7} \times \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{35}$

(iv) $\frac{5}{9} = \frac{\square}{27} = \frac{20}{\square}$ (v) $\frac{3}{7} = \frac{3}{7} \times \frac{4}{\square} = \frac{\square}{\square}$

3. පහත දැක්වෙන ප්‍රකාශන සත්‍ය නම් ✓ ලකුණ ද අසත්‍ය නම් ✗ ලකුණ ද ඉදිරියෙන් ඇති කොටුවේ යොදන්න.

(i) 0, $\frac{3}{8}$, 7, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ යන සියලුම සංඛ්‍යා භාග සංඛ්‍යා වේ. ☐

(ii) $\frac{1}{9}$ මෙය නත්‍ය භාගයක් වන අතර ඒකක භාගයක් ද වේ. ☐

(iii) $\frac{7}{15} > \frac{3}{15}$ වන්නේ $7 > 3$ නිසා ය. ☐

4. පහත දැක්වෙන භාග අතුරෙන් $\frac{18}{24}$ ට තුල්‍ය භාග තෝරන්න.

$\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{6}{8}$, $\frac{100}{150}$, $\frac{75}{100}$, $\frac{4}{12}$

5. පහත දී ඇති භාග සංඛ්‍යාවලින් විශාලම භාගය හා කුඩාම භාගය තෝරන්න.

(*a*) $\frac{5}{8}$, $\frac{7}{12}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{2}{3}$ (*b*) $\frac{2}{7}$, $\frac{4}{9}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$

6. පහත දී ඇති භාග සංඛ්‍යාවලින් වඩා විශාල භාගය තෝරන්න.

(*a*) $\frac{2}{7}$, $\frac{2}{11}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{2}{9}$ (*b*) $\frac{5}{8}$, $\frac{5}{11}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{5}{9}$

8.4 භාග එකතු කිරීම

හරය සමාන භාග එකතු කිරීම

නිදසුන 1

$\frac{3}{7} + \frac{2}{7} = \frac{5}{7}$ (හතෙන් පංගු එකතු වූ විට පිළිතුර ලෙස හතෙන් පංගු ලැබේ.)

නිදසුන 2

$\frac{1}{12} + \frac{5}{12} + \frac{1}{12}$

$= \left(\frac{1}{12} + \frac{5}{12} + \frac{1}{12}\right)$

$= \frac{7}{12}$

නිදසුන 3

$\frac{3}{8} + \frac{4}{8}$

$= \frac{3+4}{8}$

$= \frac{7}{8}$

සම්බන්ධිත හර සහිත භාග එකතු කිරීම

නිදසුන 4

$\frac{1}{6}+\frac{5}{12}$ මෙහිදී පළමුව හරය සමාන කර ගත යුතු ය.

එනම් $=\frac{1\times 2}{6\times 2}+\frac{5}{12}$

$=\frac{2}{12}+\frac{5}{12}$ ($\frac{1}{6}$ හි තුල්‍ය භාගය $\frac{2}{12}$)

$=\frac{2+5}{12}$

$=\frac{7}{12}$

නිදසුන 5

$\frac{1}{4}+\frac{7}{20}$ මෙහිදී පළමුව හරය සමාන කර ගත යුතු ය. මේ සඳහා පළමුව ඇති භාගයේ හරයත් ලවයත් 5න් ගුණ කර දෙවනුව ඇති භාග සංඛ්‍යාවට එකතු කරන්න.

එනම් $=\frac{1\times 5}{4\times 5}+\frac{7}{20}$

$=\frac{5}{20}+\frac{7}{20}$ ($\frac{1}{4}$ හි තුල්‍ය භාගය $\frac{5}{20}$)

$=\frac{5+7}{20}$

$=\frac{12}{20}$

$=\frac{12\div 4}{20\div 4}$

$=\frac{3}{5}$ ($\frac{12}{20}$ හි තුල්‍ය භාගය $\frac{3}{5}$)

8.3 අභ්‍යාසය

1. සුළු කරන්න.

(i) $\frac{1}{6}+\frac{4}{6}$ (ii) $\frac{1}{8}+\frac{5}{8}$ (iii) $\frac{2}{7}+\frac{4}{7}$ (iv) $\frac{3}{10}+\frac{2}{10}$

(v) $\frac{5}{9}+\frac{2}{9}$ (vi) $\frac{1}{15}+\frac{4}{15}+\frac{7}{15}$ (vii) $\frac{5}{12}+\frac{1}{12}+\frac{5}{12}$

(viii) $\frac{3}{20}+\frac{1}{20}+\frac{9}{20}$ (ix) $\frac{1}{15}+\frac{3}{15}+\frac{2}{15}+\frac{4}{15}$ (x) $\frac{3}{20}+\frac{7}{20}+\frac{1}{20}+\frac{6}{20}$

2. සුළු කරන්න.

(i) $\frac{1}{2} + \frac{1}{6}$ (ii) $\frac{2}{3} + \frac{1}{12}$ (iii) $\frac{1}{2} + \frac{3}{10}$ (iv) $\frac{2}{15} + \frac{2}{3}$

(v) $\frac{1}{6} + \frac{1}{3}$ (vi) $\frac{2}{5} + \frac{3}{10}$ (vii) $\frac{3}{4} + \frac{1}{12}$ (viii) $\frac{3}{20} + \frac{1}{4}$

(ix) $\frac{3}{5} + \frac{1}{20}$ (x) $\frac{3}{8} + \frac{1}{4}$

8. 5 භාග අඩුකිරීම

හරය සමාන භාග අඩු කිරීම

නිදසුන 1

$\frac{7}{8} - \frac{5}{8}$

$= \frac{7-5}{8}$ (හරය සමාන නිසා)

$= \frac{2}{8}$

$= \frac{2 \div 2}{8 \div 2}$

$= \frac{1}{4}$ ($\frac{2}{8}$ හි තුල්‍ය භාගය $\frac{1}{4}$)

සම්බන්ධිත හර සහිත භාග අඩු කිරීම

නිදසුන 2

$\frac{7}{12} - \frac{1}{4} = \frac{7}{12} - \frac{1 \times 3}{4 \times 3}$

$= \frac{7}{12} - \frac{3}{12}$ ($\frac{1}{4}$ හි තුල්‍ය භාග $\frac{3}{12}$ වේ.)

$= \frac{4}{12}$ (පොදු හරය 12 වේ.)

$= \frac{4 \div 4}{12 \div 4}$ ($\frac{4}{12}$ හි තුල්‍ය භාග $\frac{1}{3}$ වේ.)

$= \frac{1}{3}$

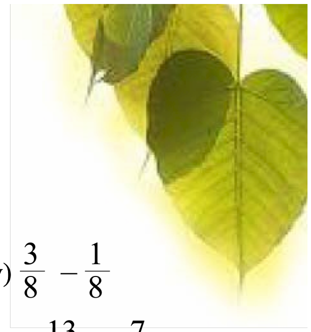

8.4 අභ්‍යාසය

1. පහත දැක්වෙන භාග සුළු කරන්න.

(i) $\frac{3}{5} - \frac{1}{5}$ (ii) $\frac{5}{6} - \frac{2}{6}$ (iii) $\frac{6}{7} - \frac{1}{7}$ (iv) $\frac{3}{8} - \frac{1}{8}$

(v) $\frac{8}{9} - \frac{7}{9}$ (vi) $\frac{2}{3} - \frac{1}{3}$ (vii) $\frac{11}{12} - \frac{7}{12}$ (viii) $\frac{13}{15} - \frac{7}{15}$

(ix) $\frac{11}{17} - \frac{9}{17}$ (x) $\frac{19}{20} - \frac{18}{20}$

2. පහත දැක්වෙන භාග සුළු කරන්න.

(i) $\frac{7}{8} - \frac{3}{4}$ (ii) $\frac{5}{6} - \frac{2}{3}$ (iii) $\frac{5}{8} - \frac{1}{2}$ (iv) $\frac{11}{15} - \frac{3}{5}$

(v) $\frac{2}{3} - \frac{1}{12}$ (vi) $\frac{7}{10} - \frac{1}{5}$ (vii) $\frac{5}{12} - \frac{1}{6}$ (viii) $\frac{2}{3} - \frac{1}{9}$

(ix) $\frac{4}{7} - \frac{1}{21}$ (x) $\frac{5}{6} - \frac{13}{36}$

සාරාංශය

- භාග සංඛ්‍යාවකින් අදහස් කරන්නේ
  - යම් ඒකකයක් සමාන කොටස් ගණනකට බෙදා එයින් එක් කොටසක් හෝ කොටස් කිහිපයක් ගැනීමයි.
  - සමූහයක් කිසියම් සමාන කොටස් ගණනකට බෙදා එයින් කොටසක් හෝ කොටස් කිහිපයක් ගැනීමයි.
- භාගයක ලවයත් හරයත් වෙන වෙන ම එක ම සංඛ්‍යාවෙන් ගුණ කිරීමෙන් හෝ බෙදීමෙන් තුල්‍ය භාග ලබා ගත හැකි ය.